

FAUVISMUS

- fauvismus vznikl ve Francii v roce 1905 po výstavě na Podzimním salonu
- projevoval se výhradně v malířství ve Francii
- barvy byly hlavním prostředkem malíře, vše se snažili umělci vyjadřovat skrze vlastnosti barev
- fauvismus se vyznačuje používáním prudkých barevných kontrastů, prostoru bez modelace a stínování a používáním čistých barev, které se nemusejí podobat skutečnosti, ale mají působit na diváka
- malíři se snažili vytvořit co nejkrásnější obraz
- postupem času začínají malíři používat i linie
- umělci zobrazovali převážně neutrální náměty, důležité bylo ale jejich zpracování
- netvořili ucelenou skupinu, pouze spolu vystavovali

Henri Matisse – francouzský malíř narozený r. 1869, jeho vzorem se stal Cézanne, inspiroval ho v použití barev, začal vynechávat nepomalovaná místa na plátně, v jeho tvorbě se odrazil pobyt v Collioure

- Nádobí na stole (001) – obraz z roku 1900, zátiší s výrazným červeným pozadím
- Přepych (002) - obraz z roku 1905, autor používá pointilistickou metodu avšak spíše než body vytvořil tahy, mezi kterými jsou mezery navozující pocit prosvětlenosti
- Pohled na Collioure (003) – autor se vrací k původní tvorbě, používá teplé barvy navozující sluneční žár, tvary nejsou pevné, vynechává více bílého pozadí
- Interiér v Collioure (004) – studené barvy obrazu vyvolávají pocit stínu
- Růžový pokoj (005) – obraz z roku 1908, autor začíná pracovat s velkými barevnými plochami, objevuje se obrysová kresba, dominantní roli hrají ornamenty
- Hudba a Tanec (006) – obrazy z roku 1910 kontrastující statickou a dynamickou kompozicí, lidské tělo postav je deformováno
- Portrét paní Matissové (007) – obraz z roku 1913, postava je zjednodušena, autor se inspiroval kubismem

André Derain – francouzský malíř

- Portrét Matisse (008) – autor používá pro vyjádření plasticity kontrast teplých a studených barev
- Přístav v Le Havre (009) – obraz z roku 1905, náznaková forma, více nepomalovaných ploch plátna
- Westminsterský most (010) – obraz z roku 1906, barevná skladba úmyslně neodpovídá realitě, záměrně jsou použity teplé barvy
- Provence (011) – na obraze se uplatňují výrazné barvy které vyjadřují pocit sálajícího horka krajiny

Maurice de Vlaminck – belgický malíř ovlivněný tvorbou Van Gogha, sklon spíše k expresionismu

- Krajina s červenými stromy (012) – použité barvy evokují sluneční žár

Albert Marquet – francouzský malíř, používá jednoduché tóny, jeho výtvarný projev je decentní, barvy jsou střízlivější, tvorbou se více podobá Cézannovi

- Nábřeží u Louvreu (013) – obraz z roku 1906 s poněkud tlumenými barvami
- Most v Saint Michele (014) – obraz z roku 1912 na kterém se vyskytují jen minimální ostrůvky výrazných barevných tónů, zbytek je namalován jen náznakově

Georges Braque – francouzský malíř, jeho tvorba se vyznačuje radikální barevností

- Viadukt v L'Estaque (015) – fauvistický obraz

EXPRESIONISMUS

- expresionismus vznikl v Německu na počátku století a trval do 20. let
- projevoval se ve výtvarném umění, v hudbě, v literatuře i v kinematografii jako například ve filmu Metropolis
- nejedná se o styl, spíše je to tendence zdůrazňující psychické momenty tvorby
- umělci se snažili autenticky vyjádřit citové poznatky a pocity své duše, především pocit úzkosti a strachu
- umělci ventilovali skrze umění své duševní pochody, malba měla být proto instinktivní a spontánní
- v malířství se uplatňují výrazné barvy, nejedná se však o to, jak bude obraz vypadat
- barevné plochy jsou ohraničovány linkou, velmi často jsou použity čisté barvy, používá se prudce ubíhající perspektiva, využívali protiklad světla a stínu
- důležitou roli hraje i námět, objevuje se však i psychologická dimenze díla, klade se důraz na instinkty

James Ensor – psychicky labilní belgický malíř, významná je jen jeho ranná tvorba, která má prvky satiry, jeho oblíbené téma jsou masky

- Vjezd Krista do Bruselu (016) – rozměrný obraz s množstvím postav, které se přiživují na slávě příjezdu Krista, je to satira na tehdejší společnost

Edvard Munch – norský malíř, byl původcem expresionismu, jeho výtvarný projev byl secesně laděný, maloval zneklidňující témata, především smrt a žárlivost podává s brutální otevřeností

- Úmrtní pokoj (017) – obraz z roku 1892, tragičnost spočívá spíše v pohybech
- Puberta (018) – obraz z roku 1894 v kterém se projevují zmatky sexuálního dospívání
- Výkřik (019) – obraz z roku 1893, nejsyrovějšími a nejjednoduššími prostředky v symbolické podobě vyjadřuje hrůzu ze světa a úzkost z existence, používá prudce ubíhající perspektivu

Die Brücke

- skupina se zformovala v Drážďanech roku 1905, později přesídlila do Berlína
- umělci byli přímočaří a měli nejspontánnější projev bez žádné kontroly, používali velmi silné barvy, projevovala se u nich nejryzejší podoba expresionismu
- byli průkopníci nudismu
- program byl velice úzký, neschopen dalšího rozvoje a rychle se vyčerpal
- skupina byla nestabilní, průběžně se rozpadala až do roku 1914

Emil Nolde – používal i dřevořez, který si oblíbil kvůli hrubému charakteru a kontrastu, často tvořil obrazy vyjadřující radost ze života a zpracovával biblická témata

- Květinová zahrada (020) - téma květin bylo oblíbené
- Život Marie Egypťské (021) – triptych z roku 1912, expresionistické pojetí figury, motivy z etnografické výpravy do Tichomoří

Ernst Ludwig Kirchner – německý malíř v pozdější době ovlivněný kubismem, záměrně se snažil vyjádřit ošklivost, snažil se poranit diváka, jeho tvorba byla typická ostrostí hran

- Autoportrét (022) – autoportrét zobrazuje autora jako vojáka

Der Blaue Reiter

- mezinárodní skupina tvořená Švýcary, Rusy a Němci vznikla roku 1911 v Mnichově a navazovala tak na skupinu Die Brücke
- skupina byla více intelektuálně zaměřená, její tvorba měla filosofický nádech

- umělci si všímali co se děje jinde v umění, reagovali na tendence v kubismu a poměrně brzo dospěli i k abstraktnímu umění

Vasilij Kandinskij – ruský malíř a amatérský hudebník, zpočátku maloval secesní obrazy s pohádkovými ruskými motivy, po příchodu do Mnichova byl ovlivněn expresionismem a francouzským uměním, vnímal hudbu jako barvy

- Předměstí města Schwabing s kostelem sv. Uršuly (023) - klidná, živá malba, není to expresionistické dílo, spíše fauvismus
- Kostel v Murnau (024) – obraz z roku 1910, je stále figurativní, převažují však barevné skvrny, komplementární barvy na sebe vzájemně reagují a osamostatňují se, reálné tvary jsou těžko identifikovatelné

Franz Marc – německý malíř, snažil se vyjádřit pohled na svět a přírodu z pohledu zvířete, chtěl se vcítit do pozice zvířete, zvíře považoval za čistšího a hodnotnějšího tvor než je člověk

- Osudy zvířat (025) – dramatický obraz z roku 1913 ovlivněný kubismem

Paul Klee – před 1. světovou válkou se věnoval spíše kresbě než malbě

- Dívka se džbánem (026) – obraz z roku 1910, základ tvoří kresba
- Květinová zahrada (027) – obraz z roku 1913, osamostatnění tvarů a barev, vliv francouzského kubismu, reálný motiv přechází v abstrakci

Vídeňský okruh

- autoři byli více ovlivněni Freudem a jeho psychoanalýzou
- jejich tvorba je ovlivněna také secesí, projevuje se ornamentálností a výraznými liniemi

Egon Schiele – vídeňský malíř, jeho kresba má secesní původ, témata však volí čistě expresionistická, často zobrazuje sexuální úchytky a obsese, pobýval v Českém Krumlově odkud byl po několika skandálech úředně vyhoštěn

- Levitace (028) – symbolistický obraz z roku 1915, vliv secese
- Autoportrét s rodinou (029) – autorův poslední obraz namalovaný před tím, než zemřel na španělskou chřipku

Oskar Kokoschka – rakouský malíř, který se proslavil jako portrétista, tvořil i veduty měst

- Portrét A. Loose (030) – obraz z roku 1909
- Bouře (031) – kresba z roku 1914 odráží komplikovaný vztah ke vdově po G. Mahlerovi

KUBISMUS

- kubismus je nejvýznamnější inovací v umění 20. století, vzniká okolo roku 1906
- neexistuje žádný teoretický spis o kubismu, nelze tento směr jednoznačně definovat, protože převod do slov není možný
- kubisté úplně zrušili perspektivu, rozcházejí se s primární vizuální zkušeností člověka, podobné tendence se objevují i v hudbě a literatuře
- umělci však nechtějí překročit hranici abstraktního umění, chtějí zůstat mezi realitou a abstrakcí
- smysl kubismu je v napětí mezi viděnou skutečností a malířovou interpretací do obrazu
- umělci obvykle procházejí čtyřmi fázemi kubismu: negerskou, analytickou, syntetickou, a lirickou
- první fází je negerský kubismus, vyznačuje se nebarevností obrazu, poukazuje na principy tvarové a prostorové, barevná složka je příliš proměnlivá, umělci chtějí vyvolávat a ne zobrazovat přímo viděnou skutečnost, nepoužívají žádné úběžníky, žádné přesné vztahy mezi tvary, hlavními náměty bývají krajiny nebo postavy, Picasso se okolo roku 1906 setkává s domorodým africkým uměním, které mělo vliv na jeho tvorbu, toto umění však

není v Evropě to chápáno jako umělecká výtvarná tvorbu, další inspiraci našel i v tvorbě Cézanna

- druhé období je analytické, vzniká okolo roku 1910, projevuje se rozkladem prvků, prolnutím fragmentů plných tvarů s prvky kubistického prázdného prostoru, tvar se rozkládá a následně prolíná s prostorem, dochází postupně k značnému znečitelnění obrazu, náměty bývají spíše zátiší a portréty, Braque i Picasso často vpravují do obrazu matoucí symboly například fragmenty slov a číselných údajů a zároveň i kousky skutečné, hmatatelné reality jako jsou útržky novin nebo výplet židle
- syntetická fáze se projevuje od roku 1913 zjednodušením výtvarné řeči, snahou být čitelnější, zbavuje se stínování plošek, objevují se i pestré barvy, které mohou být i na jiném místě než tvar samotný, nejde o rozklad ale o znovuvystavění předmětu z jednotlivých ploch a linií
- poslední fází kubismu je lyrická fáze, typická je především pestrostí a někdy i veselostí barev

Pablo Picasso – mimořádně nadaný španělský malíř narozený roku 1881, jako prvním z moderních umělců se stal mediálně známý a jako první také ze své tvorby zbohatl, v patnácti letech se stal akademickým malířem, vliv na jeho tvorbu měl zpočátku pobyt v centru moderního umění v Barceloně, roku 1900 se přistěhoval do Paříže, zemřel roku 1973

- Absinth (032) – obraz z roku 1901
- Život (033) – první obraz z modrého období z roku 1903, volná významová struktura, forma je stále realistická
- Rodina komediantů (034) – obraz z růžového období z roku 1905, tvary začínají být strohé
- Portrét Gerthrudy Steinové (035) – obraz z roku 1906 zahajující negerskou fázi kubismu, objevuje se vliv afrického umění a tvorby Cézanna, která ho zaujala prací s tvarem a prostorem, opouští renesanční perspektivu
- Avignonské slečny (036) – přelomový obraz zahajující negerskou fázi kubismu z roku 1907, figury jsou zjednodušené a geometrizované, postupně se relativizují
- Dryáda (037) – obraz z roku 1908 zbavený barev, autor se soustředí na tvar a prostor
- Továrna v Horta de Ebbo (038) – obraz z roku 1905, perspektivní vztahy jsou narušeny
- Obchodník s obrazy (039) – kubistický portrét z analytické fáze, který poměrně dobře vystihuje podobu
- Básník (040) – téměř již nečitelný obraz z roku 1911
- Láhev staré matolinové kořalky (041) – obraz z roku 1912, syntetická fáze kubismu, plochy už nejsou stínované, je zde použit nový hravý prvek iluzivně namalovaný kousek bagety, přibývá barev

Georges Braque – francouzský malíř

- L'Estaque (042) – málo barevný obraz z roku 1908, dominantní tvary se tlačí vpřed
- Přístav v Normandii (043) – na obraze lze stále ještě rozeznávat tvary
- Zátiší s džbánem a houslemi (044) – obraz z analytické fáze kubismu, dochází k rozbití celistvosti předmětů
- Portugalec (045) – obraz z roku 1911, vztah mezi obrazem a skutečností je oddělen, v obraze jsou písmena a čísla, která vyjadřují abstraktnost, zbytek obrazu má být blíž realitě
- Stůl hudebníka (046) – obraz z roku 1913, barvy jsou stále zdrženlivé

Section d'Or

- skupina umělců, kteří chodili do obchodu A. Vobarda
- setkali se s ranným kubismem Picassa a Braqua

Fernand Leger – používal vlastní modifikaci kubismu, pracoval s válcovitými cylindrickými tvary, volil spíše tlumené barvy

- Akty v lese (047) – obraz z roku 1910
- Kuřáci (048) – obraz z roku 1911, obraz krajiny a lidí se prolíná s kouřem, stává se tak tvarem a součástí obrazu

Robert Delaunay – držel se barvy, světlo a barvu považoval za nadřazenou prostoru, jeho tvorba je označována za kubistický impresionismus, záhy však překročil hranice analytického kubismu k abstrakci

- Interpretace Eiffelovy věže (049) – obraz z roku 1911, analytická dekonstrukce tohoto symbolu
- Město Paříž (050) – obraz z roku 1912, objevuje se zde specifický princip v kubismu, tzv. simultaneita, umožňuje prolnutí více dějů a obrazů najednou

Marcel Duchamp – do okruhu ho přivedli jeho starší bratři, choval se ale jinak, tvořil karikatury kubismu, v Paříži jeho díla nevystavovali

- Akt sestupující ze schodů (051) – obraz z roku 1912, chůzi vyjadřuje fázovaným zobrazením, vyjádření pohybu bylo později hlavním tématem futurismu

FUTURISMUS

- futurismus vzniká roku 1909 kdy vydal básník a ideolog futurismu Filippo Tomaso Marinetti Futuristický manifest, jeho teorie je založená velmi literárně, oslavuje moderní civilizaci a její projevy
- futuristé vystupovali jako ucelená skupina
- tento směr se ujal především v Itálii a Rusku, v Rusku se však futurismus ideově spojil s proticarským a protiválečným, demokraticky naladěným hnutím a ideově se tak odlišil od italského futurismu
- futurismus je první směr, který se chová jako skutečná avantgarda, chová se jinak než kubismus, který si nevšímal ničeho jiného, než malířství
- ve výtvarném umění se soustředil na vyjádření pohybu který se stal ústředním tématem futurismu, oslavoval dynamiku technického světa
- byli jediní, kdo přivítal válku, protože ji chápali jako projev dynamického světa
- umělci využívali kubistické techniky, zpočátku používali i fázovaný pohyb

Umberto Boccioni – italský malíř, zpočátku se zaměřoval na impresionismus, sepsal některé manifesty futurismu, zemřel po pádu z koně

- Síly ulice (052) – obraz z roku 1911, projevuje se zde zřetelný vliv kubismu
- Elastičnost (053) – obraz z roku 1912, elasticnost je kůň
- Útok jízdy (054) – obraz z roku 1915, kubistické tvarosloví pojaté v dynamickém smyslu
- Jednotné tvary continuity v prostoru (055) – plastika lidské figury

Giacomo Balla – začal si uvědomovat, že futuristům nejde o předmět v pohybu, ale o samotný pohyb a začal se tedy zabývat abstraktní zobrazením pohybu, později už tvořil jen dynamické silokřivky a přešel tak ke geometrické abstrakci

- Let vlaštovek (056) – silokřivky pohybu znázorňují let vlaštovek
- Dynamičnost psa na vodítku (057) – obraz z roku 1912, jezevčák s nohama v pohybu

ABSTRAKTNÍ UMĚNÍ

- abstraktní umění vzniká v roce 1910, v letech 1913 – 1917 už probíhalo naplno
- expresionisté, futuristé a kubisté překročili hranice zobrazování skutečného směrem k abstraktnímu, postupně zjistili, že barvy a tahy skýtají dostatek výrazových kvalit
- obraz je plocha pokrytá barvami podle určitého řádu
- umělci se snažili zobrazit to, co není viditelné, zobrazit to, co je pro svět podstatné, duchovní jevy
- roku 1912 vydal Vasilij Kandinskij spis O duchovnu v umění v kterém vede několik členů skupiny k nepoužívání figurativních prostředků

Vasilij Kandinskij – duchovně založený ruský malíř, zabýval se theosofií, vnímal hudbu jako barvy

- Improvizace č. 14 (058) – obraz z roku 1910, snaha improvizovat v malířství jako v hudbě, vnímá zvuky jako vizuální vjemy, název už nemá konkrétní motiv, odkazuje už k principům hudby
- První abstraktní akvarel (059) – obraz z roku 1910 na hranici figurativního a zobrazujícího umění, volná improvizace, používá barevné skvrny, podstatné jsou barvy a tvary a to, jak jsou uspořádány, prostředky jsou použity volně, předpokládá se, že autor si tento abstraktní obraz antidoval aby byl první

Franz Marc – německý malíř zobrazující očima zvířat, nedokázal jeho abstraktní pokusy dále rozvinout, padl ve válce

- Bojující formy (060) – čistě abstraktní obraz z roku 1913

Paul Klee – nenechal se spoutat geometrickou linií, základem obrazu byly konkrétní vjemy, geometrický rytmus a barva a světlo, pro své obrazy používal metaforické názvy

- Dávné znění (061) - vnímání nitra lesa, vyvolává pocity geometrie jen jako princip

Kazimír Malevič - od kubismu přešel k abstrakci, zabýval se i různými výtvarnými projevy kubismu a ruského futurismu, postupně do kubofuturistických obrazů vkládal barevné plochy, která postupně převládají, nakonec dospěl k obrazu Černý čtverec na bílém pozadí a vytvořil vlastní styl nazvaný suprematismus

- Černý čtverec na bílém pozadí (066) – obraz z roku 1913 nebo spíše 1916, demonstruje základní prostředky a cíle soudobého malířství, černý čtverec symbolizuje čistou senzibilitu, konkrétní bílé pozadí naopak symbolizuje nicotu, absolutno a duchovno mimo běžné lidské chápání a cítění
- Bílý čtverec na bílém pozadí (067) – obraz z roku 1918, bílé plochy jsou rozdílné, což je způsobeno odlišným kladením štětce, tímto obrazem malířství končí, autor se přestává vyjadřovat viditelnými prostředky

František Kupka – český malíř a grafik žijící v Paříži, byl jedním ze zakládajících členů Abstraction-Création, vycházel ze secese a symbolismu, k abstraktnímu projevu dospěl v letech 1911 – 1912, ukazoval vedle sebe několik principů, jak může nefigurativní umění fungovat, nevázal se k žádnému konkrétnímu směru

- Počátek života (068) – obraz z roku 1902, mystická vize
- Klávesy piána (069) – obraz z roku 1910 na hranici impresionismu a symbolismu
- Dvojbarevná fuga (070) – abstraktní obraz z roku 1912, snaha znázornit pohyb v obraze
- Kosmické jaro - stvoření (071) – obraz z roku 1912, obraz nevznikl na geometrických principech, ale na bázi organických tvarů

Section d'Or

Robert Delaunay – tvořil především kubistický expresionismus, světlo a barva je v určitém vztahu, geometrické formy jsou ortogonální, snažil se vnést do obrazu jistý prvek pohybu, do barevných kruhových forem vkládá komplementární tóny ve snaze vyvolat efekt pohybu

- Pocta Bleriotovi (062) - formy se vracejí ke konkrétní realitě
- Simultánní kotouče (063) - kruhový obraz kruhových segmentů z roku 1913

Piet Mondrian - jeho tvorba sahala od symbolismu až ke kubismu, snažil se vyjadřovat symboly duchovních hodnot, chtěl najít výtvarné prostředky ztvárňující toto duchovno, tvořil fantazijní abstrakci a kompozice obdélníků, nepovažoval však svoje umění za abstraktní

- Strom (064) - probíhá procesem transformace, postupným rozkladem dospívá od konkrétního stromu k čemuśi abstraktnímu
- Kompozice A (065) – obraz z roku 1920, dospěl ke kompozicím horizontál a vertikál a základních barev, které můžou zobrazovat jakékoliv vztahy

ČESKÉ MODERNÍ UMĚNÍ

Generace Osmi

- tato generace umělců pokračuje v programu navazování na moderní evropské směry, umělci se ale chtějí podílet i na vzniku nových směrů
- umělci obhajují teoreticky svou tvorbu
- roku 1905 se konala v Praze výstava Eduarda Muncha, zapůsobila na celou českou scénu, dekadentní literáti Muncha chápali jako bořítele tabu, nastupující generace umělců viděla v Munchově tvorbě překonání impresionismu a obdivovala jeho expresivní údernost
- roku 1907 otevřeli umělci generace osmi vlastní výstavu, která se uskutečnila bez většího povšimnutí veřejnosti
- roku 1908 uspořádali další výstavu, tentokrát však vzbudila negativní ohlas, proto se umělci postupně přihlásili ke spolku Mánes, později však demonstrativně vystoupili
- roku 1911 založili vlastní spolek s názvem Skupina výtvarných umělců a začali vydávat časopis Umělecký měsíčník, byla to první skupina, která dala dohromady čechy i němce

Jindřich Průcha – nebyl přímým členem generace osmi

- Vlastní podobizna v zimním šatě (072) – obraz z roku 1911, stylem se velmi podobá Munchovi
- Bukový les (073) – obraz z roku 1910 s expresionistickým výrazem
- Ptáčnice (074) – obraz navazuje na pozdní Slavíčkovu tvorbu

Emil Filla – vůdčí osobnost celého okruhu, orientoval se především na Picassovský kubismus

- Čtenář Dostojevského (075) – obraz ovlivněný tvorbou Muncha, snaha zachovat literární obsah
- Vlastní podobizna s cigaretou – na obraze se promítají experimenty s barvou
- Milosrdný Samaritán – obraz z roku 1910

Antonín Procházka – vydělal si uměním, oženil se a odešel na Moravu, soudobého dění se účastnil jen korespondenčně

- Chlapec z Vážan – obraz malovaný zjednodušenou impresionistickou technikou
- Dvojice na oslu – expresionistický obraz z roku 1907
- Cirkus – expresionistický obraz z roku 1908 používající dynamické křivky

Bohumil Kubišta – metodický racionálně založený malíř, ve válce potopil francouzskou ponorku a našťval tím ostatní české umělce

- Trojportrét - autoportrét s dvěma postavami v pozadí z roku 1907, syntéza expresionismu
- Hráči – obraz s výraznou barevností z roku 1909

- Žně – obraz z roku 1910

Willi Nowak – německý malíř generace Osmi, uplatňoval neoklasicistní postupy

- Labská krajina – připomíná metody klasicistních malířů

Skupina Výtvarných umělců

- umělci si zajistily výstavní prostory v Obecním domě, vystavovali vlastní díla, díla od Picassa, Braqua a Deraina a exotické a lidové umění
- český kubismus v architektuře nemá příliš blízko k výtvarnému kubismu

Emil Filla – byl nejprogressivnější z výtvarných umělců

- Tanec Salomé – obraz z roku 1910 z rané fáze kubismu
- Koupání – obraz z roku 1912 z analytické fáze kubismu
- Čtenář – obraz z roku 1913 z hermetické fáze kubismu
- Košík s ovocem – zátiší z roku 1906 namalované během pobytu v Nizozemí
- Zlaté rybičky (076) – obraz z roku 1917, lyrický kubismus s hravou geometrií

Antonín Procházka – o kubismu se dozvěděl z Fillových dopisů, reagoval na tento výtvarný směr po svém

- Prométheus (077) – obraz z roku 1911 reagující na kubismus po svém
- Zátiší – obraz z roku 1913, jsou zde použity reliéfní drsné části

Bohumil Kubišta – nesnášel se s Fillou, proto nikdy nevstoupil do Skupiny výtvarných umělců, živil se spíše psaním kritik

- Lom v Braníku – obraz z roku 1911, šerosvitné stínování tvarů, geometrii hledá v přírodě kde skutečně je
- Koupání žen – postavy jsou budovány pomocí geometrických tvarů, ale nejsou rozloženy
- Zátiší s lebkou (078) – analytické pojetí kubismu uplatňující expresionistické téma
- Skleněné zátiší – obraz z roku 1911, úplný analytický rozklad
- Vražda – obraz z roku 1912 z analytické fáze kubismu, uplatňuje se zde expresionistické téma
- Oběšený (079) – obraz vyznačující se odklonem od čistého kubismu a směřující k abstrakci

Fridrich Feigl – malíř z generace Osmi

- Přímořská krajina – obraz z roku 1908

Vincent Beneš - zprvu vyznával konstruktivistický kubismus, po 1. světové válce se přiklonil k moderní krajinomalbě

- Hagar a Ismael – kubisující obraz z roku 1910
- Hráči (080) – obraz z roku 1911 používající analytický rozklad
- Tramvaj č. 4 – kubistický obraz

Václav Špála - nebyl členem generace Osmi, snažil se reflektovat fauvismus

- Venkovanka – kukoexpresionistický obraz z roku 1912
- Tři pradelny – radikální kubistický obraz z roku 1912

Josef Čapek - instinktivně směřoval k redukci tvarů, prakticky okamžitě se dostal k syntetickému kubismu, často používal drobný humor v obrazech

- Akt ženy (081) – kubistický obraz z roku 1913 obsahující humorné prvky
- Hlava (082) – svérázně pojatý kubistický autoportrét z roku 1914

Sursum

- skupina vznikla v roce 1912, byla však nesourodá a poměrně rychle se rozpadla
- sursum znamená latinsky vzhůru
- vyznačovala se originálním uměleckým projevem, na moderní směry reagovala naprosto jinak
- umělci byli více vázáni symbolismem ale témata také zpracovávali expresionistickou formou

Josef Váchal – malíř a řezbář, byl spíše kreslíř než grafik, pokoušel se o vlastní stylově nevyhraněné umělecké vyjádření

- Pláň Elementální – akvarel z roku 1907 ovlivněný spiritismem
- Kult Ahrimana (083) – obraz ovlivněný symbolismem
- Uctívači d'ábla – obraz z roku 1911 ke kterému byl v roce 1920 dodělán vyřezaný rám

Jan Zrzavý – používal geometrii, snažil se o maximální jednoduchost

- Údolí smutku (084) – melancholický symbolismus s jednoduchou malbou
- Antikrist – expresionistický obraz
- Luna s konvalinkami – obraz z roku 1913 ovlivněný Kubištovou geometrizací
- Magdalena s Kristem – jednoduchá malba
- Utrpení – obraz z roku 1916 ovlivněný symbolismem a expresionismem

DADA

- hnutí se zformovalo roku 1916 v Zürichu, který byl chráněným místem pro mladé umělce, kteří utekli před vojenskou povinností
- hlavní snahou bylo zavést nelogičnost do racionalistické Evropy
- umělci cítili potřebu vyjádřit se k tomu co se děje, zavrhovali moderní civilizaci a válku
- dada jako takové bylo totálně destruktivní, popíralo vše, i samo sebe, nemělo žádná pravidla, bylo nepochopitelné, absurdní a provokující
- v dadaistické tvorbě se poprvé uplatňuje prvek náhody, umělci tvořili záměrně díla tak, aby se rozpadala
- jedním z hlavních představitelů byl básník T. Tzara, který vydal spoustu manifestů
- umělci často používají princip koláže, hodily se jim však jakékoliv umělecké prostředky

Kurt Schwitters – vytvářel především plošné a trojrozměrné koláže, tvořil i asambláže, které postupně spojoval až vznikla velká superasambláž prorůstající celý jeho dům, svá díla označoval zkratkou Merz

- Merz 19 (085) – plošná koláž
- Konstrukce pro urozené dámy (086) – trojrozměrná koláž z roku 1919
- Superasambláž (087) – obří trojrozměrná koláž

Francis Picabia – původně byl členem Zlatého řezu, používal téma absurdních strojů, obrazy mají podobu technických výkresů

- Amorous Parade (088) – dadaistický obraz z roku 1917 v podobě technického výkresu

Max Ernst – používal odlišný způsob koláže, z výtržků z časopisů skládal absurdní kompozice, záměrně vyhledával vyobrazení, která pak spojoval

- Slon Celebes (089) – obraz z roku 1921 na rozhraní dada a surrealismu

Hans Arp – tvořil jednoduché barevné reliéfy, používal i prostředky abstraktního umění

- Modrá šlápota (090) – jednoduchý barevný reliéf

Marcel Duchamp – používal princip ready made, označoval tak předměty, které našel, občas poupravil, a přinesl do galerie

- LHOQQ (091) – Mona Lisa s fousama, ha ha ha...
- Sušák na viné láhve (092) – sušák
- Fontána (093) – ready made pisoárová mušle položená naležato
- Velké sklo (094) – nedokončené dílo z roku 1915 – 1928, poslední zásah byl náhodný - když bylo dílo převáženo, tak prasklo sklo, autor se snažil vytvořit něco, co se záměrně vymyká tehdejší uměleckým kategoriím

SURREALISMUS

- surrealismus vzniká okolo roku 1924 kdy André Breton vydal manifest surrealismu
- surrealismus není umělecký směr v pravém slova smyslu jako třeba kubismus nebo fauvismus, ale spíše je to životní postoj
- zpočátku nebyl omezen jen na umění, to že se stal uměleckým směrem znamenalo ztroskotání jeho původních myšlenek a snah
- surrealismus je typickým avantgardním hnutím projevující se utopickými vizemi a snahami změnit svět, umělci chtěli naučit lidi myslet jinak
- používali analýzy za pomoci vědeckých metod jako je Freudova metoda psychoanalýzy, podstatou surrealismu se stal psychický automatismus, reálný svobodný život se odehrává v podvědomí, vědomou část života tak omezují komplexy a morální zábrany, snažili se dostat ven z člověka proud vědomí, obrátit ho naruby, probudit ho a osvobodit ho, snažili se o odpoutání duše, když se takto každý člověk osvobodí, vznikne svobodná společnost
- reagovali na první světovou válku, chtěli aby se svět stal místem svobody, byli levicově zaměřeni a přikláněli se k revoluci, později kritizovali stalinismus, protože ten potíral svobodu
- vydávali časopis Surrealistická revoluce, později přejmenovaný na Surrealismus ve službách revoluce
- mladší generace surrealistů byly zpočátku dadaisty, surrealismus je dada, které se začalo brát vážně
- nonsens již není dominantní, náhoda se bere jako tvůrčí akt, práce s ní je záměrná, důležitá je absolutní volnost a víra ve vyšší realitu, umění se nemá ohlížet na mravní konvence
- umělci tvrdili že sílenství je normální stav
- vznikly dva názorové proudy: absolutní surrealismus, který se projevoval používáním fantazijních forem a veristický surrealismus uplatňující iluzivní prostředky

Henri Rousseau – francouzský malíř a celník, byl hlavním představitelem naivního umění, někdy tvořil i snové obrazy a stal se tak předchůdcem surrealistů

- Spící cikánka (095) – žena ležící na poušti, čichá k ní lev

Marc Chagall - ruský žid žijící v Paříži, tvořil svéráznou syntézu fantaskního expresionismu pro kterou čerpal z židovského prostředí ghetta a židovských legend, v jeho výtvarném projevu se nerespektují žádné fyzikální zákony, věci se volně vznášejí, v roce 1913 dochází v jeho tvorbě k určité geometrizaci pod vlivem kubismu, tvorbou se blížil budoucímu surrealismu

- Opilý voják (096) – naivistický obraz z roku 1913 zobrazuje o čem voják sní
- Pařížský autoportrét se sedmi prsty (097) – obraz z roku 1913

Paul Klee – byl členem Der Blaue Reiter, v jeho tvorbě je zvláštní řád, všechny díla jsou pečlivě katalogizovaná, studoval kresbu dětí a chorobomyslných, byl předchůdcem surrealismu

- Dobrodružství jedné slečinky (098) – obraz z roku 1922
- Rybí kouzlo (099) – obraz z roku 1925

Giorgio del Chirico – italský malíř, maloval metafyzické obrazy s tajemnými scénériemi s velkými prázdnými prostranstvími, sochami, které nejsou vidět, jsou přítomny jen vlastním

stínem, jeho obrazy přivedly Bretona na myšlenku, že by se surrealismus mohl projevat ve výtvarném umění

- Výboje filosofovy (100) – obraz z roku 1914 v podobě zátiší
- Velký metafyzik (101) – obraz z roku 1917

André Masson - surrealistický kreslíř, zachycoval hlavně proměny tvarů a věcí v jiné tvary a věci, používal narážky na sexuální témata

- Hrdina (102) – obraz z roku 1924, malba není tak spontánní jako kresba

Joan Miró – španělský malíř, představitel absolutního surrealismu, působil v Paříži, měl svérázný projev, údajně vycházel z halucinací z hladu

- Zorané pole (103) – obraz z roku 1924, krajina je provedená zjednodušeně znakovými prostředky, některé jsou čitelné a některé jen mírně čitelné, fantaskní tvorové, uplatňuje se zde surrealistická estetika v podobě ucha rostoucího na stromě
- Karneval harlekýnů (104) – obraz z roku 1924, je zde naznačen interiér se stolem, celý obraz je zaplněn fantaskními bytostmi, někteří tvorové se ustálili a vraceli se v jeho dalších obrazech
- Akt (105) – obraz z roku 1926, na obraze je zřetelný náběh k ironii, který je pozůstatkem dada

Yves Tanguy – představitel absolutního surrealismu, umělcovo výtvarné umění zůstává v čisté surrealistické podobě

- Bouře (106) – obraz z roku 1926, některé tvary klamou, tváří se jako skutečné
- Stuha extrémů (107) – obraz z pozdější tvorby z roku 1932, imaginární krajina zaplněná fantaskními tvary

Salvador Dalí – byl členem surrealistické skupiny, kvůli komerčním zájmům byl později vyobcován, tvořil v duchu veristického surrealismu zabýval se autointerpretací vlastních děl, napsal knihu Tajemný život Salvadora Dalího, snažil se prezentovat jako šílenec, nově v surrealismu používal realistickou techniku malby

- Neviditelný muž (108) – reverzibilita viděného – to co je namalované lze vnímat různými způsoby
- Velký masturbant (109) – obraz z roku 1929, uplatňuje se zde časté téma mravenců
- Tři věky života (110) – obraz z roku 1940 je zároveň krajinou s kopci a skalami i hlavou muže a starce

Max Ernst – představitel veristického surrealismu, používá zvláštní techniky tzv. frotáže, která se používá v psychoanalýze, vzniká otištěním kombinace různých materiálů, další technikou kterou používal byl tzv. dekalk, který vzniká nanešením barvy na nesavý povrch a přitisknutím plátna

- Tlupa (111) - frotáž hrubé látky z roku 1927
- Les (112) – obraz vytvořený technikou frotáže, objevuje se zde znak pro ptáka
- Slepý plavec (113) – obraz z roku 1934 vzniklý frotáží prkna
- Oblékání nevěsty (114) – veristický obraz z roku 1940 zobrazující různá snová monstra
- Evropa po dešti (115) – obraz vzniklý metodou dekalku

René Magritte – belgičan považovaný za naivistu tvořící v duchu veristického surrealismu

- Během dne (116) – zátiší předmětů, které k sobě logicky nepatří
- Toto není dýmka (117) – realistický obraz dýmky
- Portrét pana Jamese (118) – realisticky pojatý obraz muže dívajícího se do zrcadla ve kterém se odráží jeho zátylek

ČESKÉ UMĚNÍ MEZI VÁLKAMI

- Tvrdošíjní – bývalí umělci spolku Mánes a Sursumu, snaha orientovat umění česky a zachránit rozvoj moderního umění, vznik v roce 1918, uskupení netrvalo dlouho, po několika výstavách se rozpadlo
- SVU Mánes – skupina se orientovala především na francouzské umění, na fauvismus a kubismus, pěstovali jejich syntézu, hlavní osobností byl Filla, který se vrátil z emigrace, skupina byla úzce vymezena
- Umělecká beseda – skupina byla založena již v 19. století, neměla vyhraněný umělecký program, byla otevřená dobovým vlivům, zabývala se i abstraktním uměním a surrealismem, často se stávali členy umělci, kteří odešli z SUV Mánes
- Sociální skupina – skupina byla zaměřená na sociální témata, členové byli levicově orientovaní
- Devětsil – svaz moderní kultury, vznikl v roce 1920, sdružoval mladé umělce narozené kolem roku 1900, roku 1924 formulovali vlastní směr poetismus, hlavním představitelem byl teoretik Karel Tajge, surrealismus se objevuje pozdě až v roce 1932
- Surrealisti ČSR – skupina založená Karlem Tajgem po té, co přijal surrealismus v roce 1934

Spolek výtvarných umělců Mánes

- Emil Filla** – po návratu z emigrace se stal hlavní osobností, vyznával Picassovský kubismus
- Žena s kobercem – obraz z roku 1921, po návratu z exilu, striktně kubisticky pojatá ženská figura a na druhé straně surrealistická malba koberce
- Antonín Procházka** – po přestěhování na Moravu se soudobého dění účastnil jen korespondenčně, opustil kubismus a věnoval se neoklasicismu
- Zátiší – obraz z roku 1921, reliéfně působící kubistické dílo
- Otakar Kubín** – byl bývalým členem Osmi, tvořil krajinářský neoklasicismus
- Provencálská krajina – neoklasicistní obraz

Tvrdošíjní

- Josef Čapek** – jeho kubistické obrazy mají silný emotivní náboj
- Černošský král – obraz z roku 1920, pozůstatek syntetického kubismu
 - Chlap s pytle – vliv Muncha, expresionistický obraz na sociální téma
 - Mrak – obraz z roku 1933, lineární pojetí malby
- Václav Špála** – jeho malba byla založená především na barvě, vliv Cezanna, vytvořil si svébytný styl
- Na Otavě před bouří – spíše fauvistický obraz z roku 1929
 - Zátiší s ovocem (119) – obraz z roku 1924, prudké barevné kontrasty vycházející z fauvismu
 - Kytice (120) – obraz z roku 1929
- Rudolf Kremlička** – osobitě adaptoval francouzské vlivy, kolem roku 1918 dospěl k vlastnímu stylu podobnému barevně tlumenému fauvismu
- Nana (121) – obraz z roku 1918, přelomový obraz, opouští hranice klasického realismu
 - Před zrcadlem – obraz z roku 1926, zjednodušená forma
 - Myčky (122) – obraz z roku 1919 na sociální téma
 - Pobřeží Terstu – obraz z roku 1927
- Jan Zrzavý** – více se obracel k současnému životu, ale viděl ho příliš melancholicky
- Melancholie – obraz z roku 1920, měkké světlo které modeluje zjednodušené tvary, michelangelovský šerosvit

- Kavárna (123) – obraz z roku 1923, zobrazuje moderní život
- Bretaňský kostel – začíná tvořit krajiny

Umělecká beseda

Vlastimil Rada – věnoval se především venkovské tematice

- Krajina s Donem Quijotem – námět je cizí, ale forma je ryze česká

Václav Rabas - po 1. světové válce se jeho tvorba rozdělila na realistickou linii a linii, pokoušející se o symbolický výraz

- Syrová zem před jarem – obraz z roku 1923

Devětsil

- hnutí bylo původně zaměřeno na literaturu, zpočátku mělo program sociálního umění, později se soustředili na poetismus
- hnutí čerpalo z moderních směrů,
- roku 1923 pořádal spolek výstavu pod názvem Bazar moderního umění koncipovanou jako výprodej různých uměleckých směrů
- roku 1932 se konala výstava Poezie 1932 představující především výběr surrealistů z Paříže a členů Devětsilu
- umělci tvořili obrazové básně – částečně domalovávané koláže, jejich význam byl v jejich jednoduchosti, takže je mohl tvořit každý

Alois Wachsmann – původně architekt

- Portrét básníka Friche – použito šerosvitové stínování, vliv B. Kubišty

František Muzika – jeho tvorba byla podmíněná vynikající malířskou technikou, byla vždy racionální

- Tři sestry – obraz z roku 1922, zvary jsou zjednodušené
- Postava v krajině – obraz z roku 1935, vliv lyrického kubismu

František Janoušek – tvořil fantaskní obrazy

- Krajina s hnízdy – impulzivní obraz z roku 1936

Josef Šíma – ve Francii navázal kontakt se skupinou Le Grand Jeu kteří jako nástroj inspirace používali drogy, zaměřil se především na surrealismus

- Portrét básníka Lecontea (124) – tělo figury se vytrácí
- Evropa (125) – obraz z roku 1927, používá častý symbol ženského torza a vejce
- Mlno – obraz z roku 1926 reagující na autorovo setkání s bleskem, imaginativní krajina

František Tichý – elegantní výtvarný projev, nebyl školeným umělcem, nebyl úplně typickým surrealistou

- Kuželník – obraz z roku 1936 zachycující netvory hrající kuželky
- Cirkus – neradostné figury cirkusových artistů

Artificialismus

- artificialismus byl syntézou podnětů pozdního kubismu, abstrakce a ranného surrealismu
- byla to snaha o ryze výtvarnou verzi poetismu, který byl spíše literárním směrem
- manifest vydal J. Štýrský a Toyen, používali nové v Čechách neobvyklé nefigurativní témata

Toyen – používala novou techniku stříkání barvy, malovala prakrajiny s podivnými tvory, netvořila však abstraktní umění v pravém smyslu

- Vrak – obraz z roku 1927, barvy a tvary evokují vodní svět
- Fjordy – obraz z roku 1928

- Dívčí sen (126) – kresba z roku 1938, iluzivní pojetí surrealismu se sexuální narážkou

Jindřich Štýrský – obrazy jsou založeny na reálných vjemech z nichž zůstávají jen esenciální dojmy, jsou to tzv. vzpomínky na vzpomínky

- Akáty – obraz z roku 1931, ženské torzo, posun směrem k surrealismu

Sociální skupina

- skupina se zaměřovala na pražskou periferii
- členové byli levicově orientovaní

Miroslav Holý – levicově zaměřený umělec

- Ulice v Libni – obraz z roku 1923
- Cesta a mlýn v Bavorově – čistě fauvistická malba

Karel Holan – poetická ale syrově podaná tvorba

- Olšany – obraz z roku 1924
- Biskupský dvůr – obraz z roku 1927 provedený jen ve škále šedi

Radoslav Kotík – spíše realistická tvorba

- Periferie – obraz vesnické tancovačky z roku 1925
- Nezaměstnaní – obraz z roku 1927, opět se projevuje vliv kubismu, odklání se od sociální tematiky, klade důraz na formu

Abstraktní umění

- u nás bylo abstraktní umění spíše ojedinělé

Vojtěch Preissig – původně secesní grafik, po návratu z USA se věnoval abstraktnímu umění

- Kruhy (127) – abstraktní obraz z roku 1936, představa mystických kosmických dějů

František Foltýn – vliv hnutí Abstraction – Création a kubismu, převedl lyrickokubistické obrazy do abstraktních poloh

- Kompozice (128) – obraz z roku 1933

František Hudeček – byl již z nastupující generace, abstraktnímu umění se věnoval jen přechodně

- Afinita – obraz z roku 1931, používá geometrické prostředky

AVANTGARDY A TOTALITNÍ UMĚNÍ

- v této době moderní umění nabírá směr víceznačného proudu
- tendence sdružovat se do větších skupin, tvořit instituce
- výtvarné umění je chápáno jako prostředek jak změnit společnost
- Německo i Rusko mělo v meziválečné době v umění mnoho společného, obě tyto země byly po 1. světové válce evropskými outsidersy, měly mezi sebou intenzivní obchod i kulturní styky, ve 30. letech pak byla umělecká scéna zlikvidována totalitními režimy

Pablo Picasso – na počátku 20. let je už nejznámějším a nejbohatším moderním umělcem, byl prvním umělcem který ze své moderní tvorby zbohatl, opouští kubismus a začíná malovat v duchu neoklasicismu, poté se však vrací zpět ke kubismu a rozvíjí ho, nový lyrický kubismus ztrácí přísnou geometričnost, používá více barev

- Dvě sedící ženy (129) – neoklasicistně pojatý obraz z roku 1920
- Tři hudebníci (130) – veselý plošný obraz v duchu lyrického kubismu z roku 1921

- Mandolína a kytara (131) – kubistické zátiší z roku 1924, přechody mezi jednotlivými předměty jsou volné
- Tři tanečnice (132) – obraz vysoký 2 metry, odvrací se od lyrického kubismu
- Žena u moře (133) – obraz z roku 1930 ze série obrazů obludných žen, náznak trojrozměrných tvarů, vliv konfliktů s manželkou
- Guernica (134) – monumentální obraz z roku 1937, reaguje na vybombardování vesnice ve Španělsku

Purismus

- purismus vzniká po roce 1918, uplatňuje se spíše v architektuře a v užitém umění
- vyzývá moderní umění aby se více přiklonilo k realitě a každodennosti života
- vychází z kubistických principů, používá čisté užité tvary, uspořádává prvky v jasnou, přesnou a racionální malbu
- co je účelné je i krásné, umění by mělo vyjadřovat zdravý nový vkus

Le Corbusier – švýcarský malíř a architekt, vydal manifest O kubismu – kritika tohoto uměleckého směru za to, že je to jen formální hra, svá zátiší skládal z běžných předmětů

- Zátiší (135) – obraz z roku 1918, tvar předmětu je složen z jednotlivých ploch

Fernand Leger – působil ve skupině Zlatý řez, tvořil figurativní purismus

- Akrobaty (136) – obraz z roku 1918, tvary jsou očištěné a zjednodušené
- 3 ženy aneb Velká snídaně (137) – obraz z roku 1921

De Stijl

- dánská skupina De Stijl vzniká ve 20. letech
- umělci se zaměřili na abstraktní tvorbu založenou na čisté geometričnosti
- používají přímku, pravý úhel a tři základní barvy symbolizující přemět a černou, šedou a bílou barvu představující prostor

Piet Mondrian - od počátku 20. let tvořil černé horizontály a vertikály sestavené v určitých proporcích, některé jsou vyplněny barvami, které představují složky světa, postupem času pouze přibývá černá infrastruktura a ubývá barevných ploch, naprosto vyloučil diagonály, založil směr neoplasticismus

- Rytmus černých čar (138) – obraz z roku 1935
- New York City (139) - reakce na návštěvu New Yorku a na jeho pravoúhlou estetiku

Theo van Doesburg – přijal geometrii neoplasticismu, ale snaží se ji aplikovat na užité umění, nepoužíval černé čáry a přijal diagonálu

- Café Aubette (140) – zábavní podnik ve Štrasburku z roku 1928

Bauhaus

- Bauhaus byla původně státní škola spojující umělecké výtvarné školy a průmyslové školy ve Výmru
- adaptace středověkých gotických katedrálních hutí do soudobé doby, nejdříve obecná výtvarná příprava, potom dílny, kde se učili pracovat s různými materiály, nakonec architektura
- v roce 1920 byl na školu povolán Kandinskij a Klee
- do roku 1924 převládají malíři, po roce 1924 se Bauhaus stal soukromou akciovou společností a přestěhoval se do Dessau, hlavní slovo dostala architektura
- konaly se zde i různé politické přednášky levicového zaměření, proto byl roku 1933 Bauhaus úředně uzavřen

Josef Albers – byl jedním z prvních absolventů Bauhausu

- Fuga (141) – vizualizace hudby

Oskar Schlemmer - figurativní umělec, lidské postavy tvořil jako loutky, směřoval k abstrakci a abstraktnímu zobrazení člověka

- Schody v Bauhausu (142) – obraz z roku 1932

Lászlo Moholy Nagy – byl nejdůslednější experimentátor na Bauhausu, experimentoval s moderními technologiemi, tvořil kinetického umění, stroj se rozběhl a pohyblivá světla a stíny modelovaly prostor

- Modulátor světla a prostoru (143) – kinetická konstrukce z roku 1930

Neue Sacklichkeit

- hnutí ve 20. letech v Německu – Nová věcnost
- roku 1923 se konala poprvé výstava autorů podobného zaměření, došlo k sjednocení a pojmenování
- reakce na druhou vlnu expresionismu

Max Beckmann – počáteční tvorba je temná expresionisticky laděná

- Noc (144) – obraz odráží tehdejší náladu, apokalyptická vize, snaha o vyjádření pocitu
- Železný most (145) – obraz z roku 1922, zobrazuje moderní svět, vliv doznívajícího dada

Georg Grosz – německý malíř a karikaturista

- Opory společnosti (146) – satiricko-karikaturizující obraz z roku 1926

Otto Dix – byl ovlivněný kubismem i futurismem ale nejdůležitějším stádiem jeho umělecké tvorby se stává expresionismus

- Velkoměsto (147) – triptych z roku 1928, kritický pohled na tehdejší život velkoměsta, zobrazuje válečného invalidu a prostitutky
- O kráse (148) - vlastní autoportrét v nočním podniku s atributy moderní společnosti, autor se tváří ostražitě a zarytě

Christian Schad – německý malíř, věnoval se objektivnímu realismu

- Autoportrét s modelem (149) – chladně objektivní forma, neodráží žádné emoce

Alexander Kanoldt – německý malíř, tvořil v duchu realismu

- Poloakt (150) – záměrně si vybírá nepohledné modely

Georg Scholz – německý malíř, tvořil v duchu realismu

- Zátiší s kaktusy a semaforem (151) – obraz z roku 1923, objektivní podání

Konstruktivismus

Vladimir Tatlin – ruský konstruktivistický umělec, vytvářel tzv. kontrareliéfy – abstraktní objekty umístované obvykle do rohu místnosti

- Kontrareliéf (152) – abstraktní konstrukce z roku 1915
- Věž 3. internacionály (153) – dílo na hranici architektury a sochařství, konstrukce měla být částečně pohyblivá

Antoin Pevsner – tvůrce abstraktních objektů, navazoval na tvorbu Tatlina, netrval však na dynamičnosti díla

- Zakotvený kříž (154) – konstruktivistický objekt z roku 1933

Naum Gabo – navazoval na Tatlinovu tvorbu, roku 1920 vydal manifest konstruktivismu pod názvem Realistický manifest, vylučuje ze sochařství objem, začal tvořit i figury ale nakonec přešel k abstrakci

- Sloup (155) – dílo z roku 1923, konstrukce je založená na vertikálách

Alexander Vesnin – zaměřoval se především na návrhy budov a divadelních scén

- divadelní scéna (156) - abstraktní scéna rozdělovala jeviště do několika pater, mohlo na ni tedy probíhat několik dějů najednou, konstruktivnost byla zdůrazněna, bylo na ni použito více nosných prvků než by bylo třeba

Jakov Černichov – zabýval se navrhováním budov, ale pouze z estetického hlediska, o funkci se nezajímal

- konstruktivistická budova (157) – ideální návrh budovy

Ljubov Popova – konstruktivistická malířka

- Kruhy (158) – konstruktivistický obraz

Totalitní umění

- expressionismus se svou přímostí znelíbil nastupujícímu nacismu, umělci byli označeni za zdegenerované a byli pronásledováni
- objektivní umění vedlo v Německu u některých autorů k přisluhování novému režimu
- umění bylo realistické tak, aby oslovovalo širokou veřejnost
- v Rusku byly spolky avantgardních umělců zrušeny a sjednoceny v jeden nový spolek, byl nastolen jednotný program socialistického realismu, do popředí se dostávali akademičtí umělci
- Sovětské umění postupně směřovalo k heroizování vůdců, umění zobrazovalo i boj komunistů a oslavu práce
- v Německu umění oslavovalo vůdce, fyzickou sílu a čistotu rasy

Adolf Wissel – německý nacistický malíř, často zobrazoval venkovský život

- Rolnická rodina (159) – obraz z roku 1939, hladká chladná objektivní forma, presentace rasově čisté rodiny

Albert Janesch – německý malíř

- Vodní sporty (160) – obraz z roku 1936, oslava fyzické síly a rasistické čistoty

Hubert Lanzinger – nacistický malíř

- Vlajkonoš (161) – obraz Hitlera ve zbroji, zobrazuje vůdce jako velkého hrdinu

Ernst Liebermann – nacistický malíř

- U vody (162) – zobrazuje ideál německých žen

Ivan Brodsky – ruský realistický malíř

- Lenin ve Smolném (163) – realistický konvenční obraz z roku 1930, působí poměrně civilně

Alexandr Gerasimov – ruský malíř socialistického realismu

- Stalin a Vorošilov u Kremle (164) – obraz z roku 1938

Boris Jugasov – ruský malíř

- Výslech komunisty – dramatický obraz z roku 1933